

ROERKERKNIEUWS - tijd door het jaar

editie 176 (23 oktober 2023) – www.roerkerken.nl

inleiding (gebed om vrede en veiligheid)

Onze bisschoppen riepen onlangs op tot gebed tot God om vrede en veiligheid op voorspraak van Maria. Daarmee sluiten ze zich van harte aan bij de recente oproepen van Paus Franciscus om te bidden om vrede in de wereld en een einde te maken aan oorlog en geweld, en voor allen die slachtoffer zijn van terreur en geweld. Oktober is de maand waarin op veel plaatsen in de Katholieke Kerk de rozenkrans wordt gebeden. Laten wij nu dus, op voorspraak van Maria, Koningin van de rozenkrans en van de Vrede, van harte en intens dit gebed bidden tot God om de gave van duurzame vrede voor de inwoners van de vele landen die getekend worden door oorlog en conflicten, in en rond Israël, in Nagorno-Karabach, Oekraïne, Zuid-Soedan, Nigeria en Jemen en andere conflictgebieden. Laten we daarnaast ook vol vertrouwen bidden voor alle mensen die slachtoffer zijn van natuurgeweld, zoals van de aardbevingen in Turkije, Marokko en Afghanistan en van de overstromingen in Libië en India. Moge onze moeder Maria (Joh. 19, 26-27) hen allen bijstaan met haar voorspraak. *God van vrede, Gij zelf zijt de vrede. Gij wordt niet aanvaard door een hart dat verdeeldheid zoekt, en door een wraakzuchtige geest niet toegelaten. Wij bidden U: laat allen die eendrachtig zijn, volharden in het goede, en hen die in tweedracht leven, afzien van het kwade en tot inkeer komen. Door Christus onze Heer. Amen* (missaal).

Allerheiligen! Of toch Allerzielen?

Tegenwoordig weten mensen eerder wat Halloween is dan waar Allerheiligen en Allerzielen voor staan. Allerheiligen en Allerzielen zijn twee feesten die nogal eens met elkaar worden verwisseld. Meestal als mensen Allerheiligen zeggen, bedoelen ze: Allerzielen. Gek is dat niet, want de twee dagen vallen pal achter elkaar op 1 en 2 november. En ze hebben eigenlijk ook alles met elkaar te maken. Alleen: het één is een echte feestdag en het anders is vooral een gedenkdag. Met Allerheiligen staan we stil bij alle heilige mensen die ooit geleefd hebben en nu bij God in de hemel zijn. Het gaat dan niet alleen om degenen die door de Kerk officieel heilig verklaard zijn, maar ook – en misschien wel vooral – om al die heilige mensen die in de luwte hebben geleefd en waar niemand meer aan denkt. Maar dat maakt hen niet minder heilig. In de ogen van God is iedereen heilig die voorbeeldig – als een voorbeeld voor anderen – heeft geleefd. De dag na Allerheiligen is het Allerzielen. Dan staan we stil bij alle mensen die gestorven zijn. Heel speciaal denken we dan aan familieleden, vrienden en parochianen die ons korter of langer geleden overleden zijn. We bidden nog eens extra voor hun zielenrust en zegenen de graven. Het is een moment om stil te staan bij de eindigheid van ons aardse leven en vooruit te kijken naar ons leven bij God. Zie ook: www.vier.nu. In ons parochiecluster zijn dit jaar de volgende 'Allerzielenvieringen':

zondag 29 oktober a.s. (laatste zondag van oktober)

Montfort (St. Catharinakerk) 14.30 uur

Posterholt (St. Matthiaskerk) 15.00 uur

St. Odiliënberg (basiliek) 15.00 uur

Vlodrop (St. Martinuskerk) 16.00 uur

zondag 5 november (eerste zondag van november)

Melick (St. Andreaskerk) 14.00 uur

Herkenbosch (St. Sebastianuskerk) 15.00 uur

Parochieregisters

Op verzoek van de Diocesane Commissie voor Kerkelijke Archieven in ons bisdom werd onlangs geïnventariseerd welke pastorale (DTB-)registers de parochies nog in eigen beheer hebben, dat wil zeggen de registers waarin doopsels, huwelijken en uitvaarten worden bijgehouden. Omdat vroeger nagenoeg alle gedoopten een kerkelijke uitvaart kregen, kwam de benaming overlijdensregister in zwang. Maar die vlag dekt allang niet meer de lading. Maar dat even tussen haakjes. Met het oog op de steeds verdergaande federatievorming en fusie van parochies, vond de commissie het van belang dat ook het bisdom hier zicht op krijgt en houdt. Zo kwamen wij wat ons parochiecluster betreft tot het volgende overzicht:

	Herkenbosch	Melick	Montfort	Odiliëenberg	Posterholt	Vlodrop
doopsels	1795-1828 1873-1949 1949-1985 1985-2012 2012-	1801-1848 1849-1867 1868-1919 1920-	1845-1881 1881-1920 1921-1963 1964-1984 1985-2012 2013-	1820-1835 1836-1856 1857-1894 1895-1954 1955-1977 1978-1992 1992-	1793-1839 1840-1900 1901-1942 1943-1966 1967-1986 1986-1996 1996-	1814-1815 1815-1821 1821-1847 1848-1870 1870-1897 1898-1955 1956-1993 1993-
huwelijken	1795-1828 1920-1983 1984-	1801-1848 1849-1889 1890-1919 1920-	1845-1881 1881-1920 1921-1976 1977-	1820-1865 1866-1913 1913-1954 1955-1979 1980-2016 2017-	1803-1833 1834-1840 1840-1920 1921-1972 1973-	1814-1815 1815-1821 1821-1847 1848-1879 1879-1975 1976-
uitvaarten	1795-1828 1866-2006 2007-	1801-1849 1849-1879 1880-1919 1920-	1845-1881 1881-1920 1921-2006 2007-2022 2023-	1817-1839 1840-1873 1874-1919 1920-2000 2001-	1803-1833 1834-1840 1840-1920 1921-	1814-1815 1815-1821 1821-1847 1848-1885 1885-1982 1983-2012 2013-

De registers over de lichter afgedrukte jaren zijn inmiddels overgedragen aan het Roermondse gemeentearchief resp. (wat Herkenbosch betreft) het Rijksarchief in Maastricht (RHCL). De nóg oudere registers (die uit de periode van het 'ancien régime') werden in de Franse tijd (verplicht) aan de burgerlijke overheid overgedragen, omdat die voortaan geboorten, huwelijken en overlijdens ging bijhouden ('Burgerlijke Stand'). Die zijn dan ook voornamelijk in het Rijksarchief terug te vinden. Dat geldt echter niet voor Posterholt, want die parochie werd pas in 1803 opgericht (afgesplitst van Vlodrop); die van Herkenbosch werd trouwens in 1795 (her-)opgericht (afgesplitst van Melick). Wat echter opvalt is dat oudere (19^e-eeuwse) registers zowel in Montfort als in Herkenbosch ontbreken, zowel op het parochiebureau als in het Roermondse gemeentearchief. In Montfort ontbreekt de periode tot 1845; in Herkenbosch de periode vanaf 1829, toen pastoor Paredis (de latere bisschop) een nieuw (waarschijnlijk nog gecombineerd) register aanlegde. Waar zijn ze?

Adellijke grootgrondbezitters in de 19^e en 20^e eeuw (XIII) – de Liedel/von Schloissnigg

In onze (eigenlijk al een half jaar geleden afgesloten) serie over 'adel in de Roerstreek' bleef het landgoed Annendael tot nu toe onbesproken. Bij de naam Annendael denken de

meesten van ons aan het verdwenen kasteel even ten zuiden van Posterholt (net over de gemeentegrens) dat in 1617/18 werd gebouwd, waarschijnlijk door Anna van den Bergh (1579-1630), zus van stadhouder Hendrik van den Bergh, die ook wel als bouwheer wordt genoemd, evenals hun broer Frederik en Hendriks buitenechtelijke zoon Herman Frederik. Gravin Anna, dochter van Willem IV van den Bergh en Maria van Nassau, komt echter sterker als opdrachtgeefster voor de bouw van dit naar haar vernoemde kasteel: in 1615 had zij namelijk in de buurt al de Borgshof en wat grond aangekocht. Op het perceel grond dat zij op 17 juli 1617 aankocht werd ook het kasteel gebouwd. Ook liet zij in de nabijheid aan de Vlootbeek een molen bouwen (Kitschermühle?) en nog twee molens in Karken. Anna bewoonde het kasteel samen met haar zus Charlotte, tot aan hun dood in 1630 resp. 1631. Van Anna en Charlotte wordt beweerd dat zij de moeders waren (of een van hen de moeder was) van graaf Hendriks buitenechtelijke kinderen, van de reeds genoemde Herman Frederik (1600-1669) en van Anna Maria Elisabeth (1600-1653). Laatstgenoemde trouwde in 1626 met Bernard Albrecht van Limburg-Stirum (1597-1637). In 1630 erfde zij kasteel Annendael (berghapedia.nl). Het was haar man die eerder al de Kitscherhof in Haaren ('Keijretzem') in eigendom had verworven. Zo kwam Annendael door vererving in het bezit van Juliana Petronella van Limburg-Stirum (1632-1718), sinds 1663 gehuwd met graaf Henri de Pas de Feuquières (1632-1693). Via de laatstgenoemde familie kwam Annendael (evenals de Wellse bezittingen) in 1771 in het bezit van Willem Liedel (1713-1777). Liedel was de zoon van een Pruisische grens-ambtenaar die lang als scheepschirurgijn in dienst van VOC was geweest; daarnaast had hij ook nog rijkdom weten te vergaren door zijn handel op Indië. Hij was nog altijd ongehuwd toen hij zich later als rentenier aan de Leuvehaven in Rotterdam vestigde. Hij wilde echter meer. Zo knoopte hij niet alleen relaties met zijn verre (adellijke) familie op kasteel Well aan, maar probeerde hij ook zelf een adellijke titel te verwerven, hetgeen lukte toen hij bij gelegenheid van de kroning van Joseph II in Frankfurt (1764) de titel 'chevalier du Saint Empire' verwierf. Hij was echter nog altijd ongehuwd toen hij in 1771 niet alleen kasteel Well maar ook kasteel Aldendriel in het Brabantse Mill en kasteel Annendael bij Posterholt erfde. Een jaar later (1772) trouwde hij (bijna 60 jaar oud) met de 21-jarige Antwerpse schependochter Theresia Josepha Maria Coget (1750-1789) die hem 3 kinderen schonk: Peter Willem (1774), Maria Anna (1776) en Willem Joseph (1777), welke laatste echter maar 11 jaar oud zou worden. Omdat ze hun ouders al op jonge leeftijd moesten verliezen (hun moeder werd slechts 38 jaar oud), werden ze bij familie in Antwerpen ondergebracht. Stamhouder Peter Willem de Liedel de Well (1774-1852) studeerde rechten aan de universiteit van Leuven. Begin 1798 trouwde met de Weense Maria-Anna von Schloisnigg (1779-1850). Na jarenlang in Parijs te hebben gewoond (hij was een poosje kamerlid van Napoleon) keerde het gezin in 1814 weer terug naar Well. Koning Willem verleende hem de titel jonkheer (1816) om een paar jaar later (1822) tot baron te worden verheven. Hij trad toe tot de Provinciale Staten (1816), tot Gedeputeerde Staten (1826) en tot de Tweede Kamer (1827), waarmee eerder lidmaatschappen kwamen te vervallen. Van 1818 tot 1836 was hij tevens burgemeester van de gemeente Bergen (waartoe Well behoorde). Ondanks het feit dat hij bij de Belgische opstand voor de Belgische zijde koos, werd hij na de deling in 1840 toch toegelaten tot de Nederlandse Eerste Kamer; tot 1848 bleef hij daarvan lid (archiefwell.nl); 'Kastelen in Limburg' [2005] blz. 111.262; Veelen - Grensbewoners langs de Roer [2018] blz.51-53). Tot Annendael behoorde niet alleen het kasteel met de bijbehorende hoeve, maar ook de oude pachthoeve op de (voorst) Varst ('Oudenhof') en de reeds genoemde Kitscherhof in Haaren. Omdat laatstgenoemde hoeve in verval was geraakt, kocht baron de Liedel na het gereedkomen van de nieuwe (parochie-

)kerk in 1824 de St. Janskluis met bijbehorende rectoraatswoning om deze vervolgens tot pachthoeve te verbouwen ('Klouserhof' of 'Klauserhof') en diende de kapel voortaan als schuur. Daarmee bleef het eeuwenoude 'heiligdom' echter wel bewaard voor de toekomst. Ook het kasteel zelf had zwaar geleden; gebouwd op een slappe ondergrond in pas ontgonnen gebied ontstonden al in de achttiende de nodige bouwkundige problemen zodat na verloop van tijd delen van het kasteel weer moesten worden afgebroken. Eind de negentiende eeuw was er weinig meer over van het eens zo imposante slot. De laatste baron de Liedel, voornoemde Peter Willem, was eind 1852 op kasteel Well overleden, 78 jaar oud. Zijn twee kinderen waren al voor hem overleden en lieten geen nageslacht na. Zo kwamen zijn bezittingen aan de Oostenrijkse nakomelingen van zijn (reeds in 1822) overleden zus Maria Anna de Liedel (1776-1822), sinds 1802 getrouwd met (zijn zwager) Franz Seraphin Freiherr von Schloissnigg (1777-1850). Rond de eeuwwisseling deden de Von Schloissniggs het landgoed Annendael ("met uitgestrekte bosschen en 5 hofsteden") van de hand; het werd aangekocht door Eugène Haffmans (1864-1915) uit Helden ('Villa Louise'). Uiteindelijk kwam het landgoed in bezit van Charles van Aefferden (1854-1922) van kasteel Schöndeln (Melick) die het op zijn beurt vererfde aan zijn zoon Alfons (1891-1992) van kasteel Geulle, van 1916 tot 1956 burgemeester van Geulle en van 1926 tot 1956 tevens van Bunde. Van Aefferden senior was ook eigenaar van de Borgshof toen die (volgens de wapenstein in de topgevel) in 1913 gerestaureerd werd (zie Roerkerknieuws 152); zijn broer Edmond (1862-1927) was eigenaar van De Triest in Vlodrop (zie Roerkerknieuws 149). Van kasteel Annendael zelf zijn nog drie ronde gemetselde zuilen zichtbaar. Ze maakten ooit deel uit van een galerij langs de binnenplaats. Een van de zuilen was nog tot in de late twintigste eeuw via een boog verbonden met de middelste pilaar, maar staat nu los. De ruimte tussen de andere twee pilaren is geheel door metselwerk ingevuld (berghapedia.nl).

Wit U ons financieel ondersteunen? Bij voorbaat dank!

Herkenbosch: NL 52 RABO 0121 402 088 t.n.v. kerkbestuur St. Sebastianus

Melick: NL 40 RABO 0133 000 400 t.n.v. kerkbestuur St. Andreas

Montfort: NL 39 RABO 0134 704 126 t.n.v. kerkbestuur H. Catharina

St. Odiliënberg: NL 79 RABO 0138 1180 00 tnv kerkbestuur HH. Wiro, Plechelmus en Otgerus

Posterholt: NL 06 RABO 0142 301 760 t.n.v. kerkbestuur St. Matthias

Vlodrop: NL 10 RABO 0154 600 512 t.n.v. kerkbestuur St. Martinus

Tot slot

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief kan via: clustersecretariaat@roerkerken.nl

Jos. L'Ortye (Posterholt), pastoor, tel. 40 12 21 - pastoor@roerkerken.nl

Paul Hamans (St. Odiliënberg), assistent, tel. 527 825 - p.hamans@roerkerken.nl

Gerard Sars (St. Odiliënberg), diaken, tel. 537 765 - g.sars@roerkerken.nl

Rim Mom (Montfort), diaken, tel. 542 154 - r.mom@roerkerken.nl

Bert Venner (Roermond), diaken, tel. 320 215 - b.venner@roerkerken.nl

Lian Overbeeke (Posterholt), catechiste, tel. 06 – 526 20 245 - l.overbeeke@roerkerken.nl

Parochiebureau Herkenbosch (Anja Wagemans), tel. 520 672 - sebastianus@roerkerken.nl

Parochiebureau Melick (Marie-Anne Geraedts), tel. 537 965 - andreas@roerkerken.nl

Parochiebureau Montfort, tel. 543 127 - catharina@roerkerken.nl

Parochiebureau St. Odiliënberg (Marlou Roeleveld), tel. 531 384 - otgerus@roerkerken.nl

Parochiebureau Posterholt (Lilian Peters), tel. 400 275 - matthias@roerkerken.nl

Parochiebureau Vlodrop (Marjon van der Beek), tel. 401 207 - martinus@roerkerken.nl